

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO- || nastica Disciplina collapsa
restau- || randa, pristinoque nitori || restituenda. ||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

9. Ex Statutis Synhodalibus Episcopi Hildesemensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

Ex Statutis Synodalibus Episcopi Hil-
demensis.

Indemnitatibus Ecclesiarum & beneficiorum, quæ frequenter propter eorum longam, vacationem, grandia in spiritualibus & temporalibus dispendia patiuntur, occurrere volentes: Statuimus, vt quilibet Archipræsbyter seu eius locum tenens, singulis annis ad minus bis scilicet in quibuslibet sex mensibus, semel in præsentia confratrum suorum in capitulari congregatione, de omnibus beneficijs infra Archipræsbyteratum suum vacantibus curatis & non curatis, quæ ultra tempus collatoribus & patronis, ac eorum nominibus diligentius inquirat, nobis seu Vicario nostro in spiritualibus illa cum patronorum & collatorum nominibus, quam primum commode possit (sic tamen quòd istud ultra duorum mensium spatium non differatur) post inquisitionem huiusmodi in scriptis notificet, quòd si facere omiserit, poenam suspensionis ab officio diuinarum (dictorum duorum mensium spatio lapsò) incurrat, quam etiam poenam quilibet confrater, qui super præmissis requisitus ea Archipræsbytero scienter cælauerit, incidat simili modo verum quia nonnulli prætextu literarum Apostolicarum quas se impetrasse mentiuntur, Ecclesiastica beneficia vacantia, propria temeritate in periculum animarum occupare præsumunt. Ordinamus vt de cætero quilibet Archipræsbyter seu eius locum tenens, tam eorum, qui infra suum
Archi-

Archipræsbyteratum Ecclesiastica beneficia vigorem literarum Apostolicarum assequuntur, quæ etiam beneficiorum & patronorum, eorundem nomina infra mensis spatium à tempore assequutionis huius computandum, nobis vel Vicario nostro rescribat seu notificet. Alioquin similem poenam, ut præfertur, dicto mense lapsò incurrant. Præterea statuimus & ordinamus, ut quilibet Archipræsbyter seu eius locum tenens, infra proximos, tres menses à publicatione præsentium, omnes suos confratres cæterosq; præbiteros seculares & religiosos, infra suum Archipræsbyteratum beneficia Ecclesiastica obtinentes: seu officiantes, de quorum titulis inuestituris, seu institutionibus ac prouisionibus sibi non constat, ad ostendendum sibi inuestituras titulos, aut institutiones seu prouisiones beneficiorum suorum, autoritate nostra inscriptis cum insertione poenæ suspensionis requirat, & de cætero nullum infra suum Archipræsbyteratum, ad officium aliquod beneficium Ecclesiasticum, nisi prius ostenderit sibi titulum, inuestituram, aut institutionem & prouisionem sigillatas scilicet toleret vel admittat. Quod si Archipræsbyter quem piam talium literas suas ut præfertur sibi non ostendentem in regimine & officiatione Ecclesiastici beneficii contra præmissa, tolerare præsumperit, ipsum ut supra mandatur non suspendendo, ex tunc alijs 15. diebus elapsis, Archipræsbyter ipse suspensionis sententiam propter huiusmodi negligentiam incurrat ipso facto. Sit etiam forma suspensionis, quæ in scriptis Archipræsbyteri ferant. Quia tu

monitus vt titulum vel prouisionem tui benefici ostenderes infra quindecim dierum spacium huiusmodi mandato non paruisti nec titulum ostendisti, idcirco autoritate mihi concessa, te in his scriptis à diuinis suspendo ac suspensum denuntio, quam formam etiam in alijs censuris infligendis, iuxta causarum exigentiam volumus obseruari.

Considerantes quòd Archipræsbyteri rurales pro eo constituuntur, vt clericorum honestatem & confratrum utilitatem procurent excessus eorum referant. Mandata nostri Vicarij & officialium nostrorum debite exequantur, & singula quæ à superioribus mandantur, ad noticiam confratrum suorum deducant, quæ tamen ab Archipræsbyteratibus suis absentes nequeant adimplere, statuimus & ordinamus vt quilibet Archipræsbyter diocesis nostræ Hildesemen. teneatur intra suum Archipræsbyteratum facere residentiam personalem decernentes vt absentes à suis Archipræsbyteratibus Archipræsbyteri, nisi infra mensem proximum à publicatione presentium ad residentiam, se cum effectu receperint, & etiam illi qui de cætero à suis Archipræsbyteratibus se absentauerint & animo alibi residendi seu domicilium, extra Archipræsbyteratum suum constituendi & fouendi, in absentia huiusmodi per vnum mensem manserint, suis Archipræsbyteralibus lapso mensis spatio prædicto, sint ei-
 pso priuari. Moxque Camerarius teneatur confratres capitulares pro electione alterius Archipræsbyteri conuocare, & alium Archipræsbyterum

rum eidē eligere. Quod si camerarius infra quindecim dies post lapsum dicti mensis facere neglexerit, sit eo ipso ab officio diuinorum suspensus.

Hac insuper constitutione, vniuersis & singulis Archipræsbyteris præcipimus, vt notorios excessus & præsertim illos in quibus Ecclesia scandalizatur, quorumcunque infra suum Archipræsbyteratum beneficiatorum, seu aliorum clericorum infra duos menses à tempore notitiæ suæ computandum, nobis seu vicario nostro notificent & conscribant. Quod si quis facere neglexerit, & huiusmodi statutum exercitum non fuerit, cum effectu, præter omnipotentis Dei indignationem quam incurrat, poena condigna per nos vel nostrū vicarium punietur, & inflectetur. Sunt autem scandalosi excessus, furtum manifestum præbyteri homicidium fornicatio scandalosa cleri, & adeò notoria, quod nulla tergiuersatione celari potest, si clericus literatoriè publice, & in forma Ecclesiæ excōmunicatus celebret, legendo Euangelium, seu Epistolam. Si clericus viuram manifestè exerceret. Si clericus cuiuscūque gradus post monitionem Archipræsbyteri se tabernis, lupanaribus, & actibus illicitis & litigiosis notorie immisceat, & his similes qui pro loci, temporis & personæ ratione scandalosi dici possunt. Insuper ordinamus, vt nullus Archipræsbyterorum ruralium nostræ Diocesis electus aut eligendus, nondum confirmatus, officium Archipræsbyteri, ante confirmationem suam à nobis vel Vicario nostro obtinendam, exercere, aut se Archipræsbyterū nominare vel scribere vel pro

pro tali genere quomodolibet præsumat, formã autem iuramenti per Archipræsbyterum quemlibet in sua confirmatione præstandi talem esse volumus vt sequitur. Primò videlicet, iurabit quòd mandata nostra, ac Vicarij & Officialium nostrorum pro tempore existentium reuerenter exequetur, ac nobis & eisdem fidelis erit, quodq; officium ad quod electus est fideliter exercebit, absq; dolo & fraude. Item quod penes se habeat statuta synodalia & illa quater, vel euidenter occurrente impedimento, bis in anno confratribus suis ad intellectum publicabit, ea quoque inuolabiliter obseruabat, & in alijs quantum in se est, obseruari faciat dolo & fraude semotis. quòd insuper excessus confratrum suorũ prout ad se spectat corrigere, incorrigibiles verò pro eorum excessibus, pro quibus deferendi sunt nobis, vel Vicario aut Officiali nostris, deferre non tardabit.

Ca. 29. Quoniã nonnulli religiosi contra Deum & suam conscientiam multipliciter excedunt eorum prælati desides & negligentes in obseruatione regularis disciplinæ & correctione excessuum existunt, eos per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi requirimus & horramur, ut personas regulares sibi subiectas ad obseruantiam regularum suarum & statutorum regularium diligentius inducant moneant & alliciant, & si opus est, strictius compellant, vt de officio sibi commisso dignam Deo possint reddere rationem: quod si ultra præuaricatores ordinis sui fuerint aut contemptores, seu negligetes vel remissi, pro certo se nouerint, non solum ab officio deponendos,

dos, sed alias secundum regulam suam castigandos cum offensa non solum propria verum etiam aliena ac sanguis subditorum suorum de suis manibus requiratur. Nos etiam eorundem prælatorum negligentiam fauente Domino supplebimus, iuxta canonicas sanctiones Periculosum nimium fore considerantes & scandalosum quod personarum regulares vtriusque sexus extra monasteria sua vagantes in seculo moram trahant, nonnullæ etiam ex ipsis religionis habitu dimisso Apostatare non formidant excommunicationis sententiã, vt sic incurrendo, & suis superioribus rebellando. Cum itaq; periculosum sit talibus sic vagantibus excommunicatis & Apostatis in diuinis participare, volumus & vniuersis nobis subiectis Ecclesiasticis, personis mandamus, vt omnes & singulos, sic in seculo suis sub districtibus vagantes & commorantes cuiuscunque ordinis vel conditionis fuerint, moneant & requirant, vt infra mensis spatium à die publicationis & requisitionis huiusmodi ad sua monasteria redeant, & vt vota sua Deo reddant suis superioribus iuxta ordinem & regulam institutionem obediendo, vel saltem infra eundem terminum coram nobis vel nostro Vicario de indultis, si quæ de contrario habeant, legitime doceant, alioquin contra ipsos per Ecclesiasticæ censuræ poenas, & prout iustum fuerit procedemus. Quamuis contra Monachos & moniales de suis claustris propter aliquos enormes excessus aut animi leuitate temerè fugientes, & in seculo per tempora vagantes & conuersantes, & tandem poenitentia ductis ad claustra sua humiliter

Jiter redire volentes, certæ & variæ poena iuxta
 qualitatem & quantitatem excederium à sanctis
 patribus sint statuta: quidam tamen Abbates &
 magistratus poenis in sacris canonibus & regula
 sui ordinis contra tales profugos expressis non
 contenti, grauiores & quasi importabiles poenas
 ipsis in sui reuersione imponere nõ verentur, vel
 quod deterius est, easdem personas quantumcun-
 que humiliter postulantes, ad sua claustra de qui-
 bus exiuerunt, admittere inhumaniter contradi-
 cunt. Cùm itaq; de iure poenæ ampliandæ nõ sint,
 sed leniendæ, & longè sit securius de misericor-
 dia quàm de crudelitate reddere rationem, cum
 etiã Dominus per os Prophetæ sit pollicitus di-
 centis: Peccator quacunque hora conuersus fue-
 rit, & ingemuerit, iniquitatum suarum amplius
 non recordabor. Nos aduertentes, quòd vbi pa-
 terfamilias largus dispensator existit, non decet
 familiam esse tenacem vt peccandi materia & oc-
 casio talibus præcludatur, prouida deliberatio-
 ne statuimus, & præfenti statuto decernimus &
 ordinamus vt monasteriorum Abbates & præla-
 ti, Abbatissæ, præpositi, priores & magistratus
 cuiuscunq; ordinis subiecti nobis, fratribus & so-
 roribus modo præmisso à suis monasterijs profu-
 gientibus, aut in Apostasiam ex quacunq; causa
 lapsis desiderantibus & quærentibus. cū humilitate
 ac deuotione regressum gremiũ miseræ (quem
 mater Ecclesia nulli petenti consuevit claudere
 more pij patrifamilias qui filium primum pro-
 digum, & postea poenitentem paternè suscepit
 studeant liberaliter aperire & tales redire volen-

tes quantumcunque eorum excessus graues fuerint vel enormes, iuxta cuiuslibet ordinis disciplinam siue regulam & consuetudinem obseruatam sine contradictione recipiant & admittant, ita tamen, quod propter eorum excessus, nec victus nec vestitus eis subtrahatur, sed alias regulariter puniantur, vt præfertur, prout ipsi prælati, Abbates, abbatissæ, præpositi, priores, & magistratus sententiam suspensionis à diuinis quam in contrafacientes, sex dierum canonica monitione præmissa in his scriptis ferimus, voluerint euitare.

CAPVT X.

Ex Formula viuendi Canonicorum & vica.

Cap. 5.

Igitur qui non vult regi nec etiam dirigi, ipse non est canonicus. Si autem non est canonicus, tunc coram Deo non potest leuare fructus præbendæ, cuius titulum falso nomine possidet. Quod si leuauerit peccat, & ad restitutionem coram Deo tenetur. Et si restituere non valet, tunc diuina iustitia ipsum æternæ seruituti adiudicabit. si in hac vita dum adhuc tempus habet, condignam poenitentiam non egerit. Hoc omnibus modis est tenendum, quòd impossibile est, quòd vnus quadrans iniuste leuatus apud Deum sit in oblatione, sicut apertè euangelista dicit: Si vadas cum aduersario tuo in via, compone te cum illo ne fortè tradat te iudici, & iudex exactori, & exactor mittat te in carcerem. Amen dico tibi, non exhibis inde, donec vltimum quadrantem reddas, verè hoc est formidabi-